

TÜRK MEDENİ KANUN’UNDA VASIYETNAME VE VASIYETNAME TÜRLERİ

TESTAMENT AND KINDS OF TESTAMENT IN TURKISH CIVIL CODE

Av. Safa KOÇOĞLU¹

ÖZ

Vasiyetname, vasiyetçinin son arzu ve isteklerinin yer aldığı bir belgedir. Medeni Kanunun kişinin ölümünden sonra da malları üzerinde iradesine uygun olarak fiili ve hukuki sonuç doğuracak ölüme bağlı tasarruflarda bulunma imkânı getirmiştir. Ayırt etme gücüne sahip ve on beş yaşını dolduran gerçek kişiler, kanunda belirtilen sınır ve şekiller kapsamında vasiyet yoluyla malları üzerinde tasarrufta bulunabilirler. Çalışmamız da vasiyetnamenin ne anlama geldiğini, yasalar nezdinde geçerli bir vasiyetnamenin nasıl hazırlanması gerektiği ve türlerini açıklayacaktır.

Anahtar kelimeler: Vasiyetname, Vasiyetname Türleri, Türk Medeni Kanunu.

ABSTRACT

Testament is a document that contains the testator’s last will and desires. With regards to Civil Code, After the death of the person on the property in accordance with the will of the factual and legal result has the opportunity to give birth to testamentary dispositions presence. A person who is over the age of fifteen and has power to distinguish have right to dispose their goods within the borders and shapes of the law by means of a will. The subject that is pointed out in this study is the definition of testament, the preparation of testament and kinds of testament.

Key Words: Testament, Kinds of Testament, Turkish Civil Code.

¹ İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yüksek Lisans Öğrencisi, safakocoglu@gmail.com

GİRİŞ

Hukuki işlemler sağlar arası hukuki işlemler ve ölüme bağlı işlemler olmak üzere ikiye ayrılırlar. Medeni Kanunumuzun 502. maddesi ile başlayan İkinci Bölüm’ünde ölüme bağlı tasarruflar, bir kişinin terekesinin geleceğine ve yapılmasını arzu ettiği hususlara ilişkin ve kural olarak hukukî neticelerini kendisinin ölümü anında meydana getiren hukukî işlemleridir².

Vasiyetçinin ölüme bağlı tasarruf yapma özgürlüğünün sınırlarıdır; birincil olarak, saklı paylı mirasçılarının yasal sınırlar içerisinde belirlenmiş olan paylarıdır. İkincil olarak, şekil, hukuka ve ahlaka aykırılık sınırıdır.

Ölüme bağlı tasarruflar kendi içinde ikiye ayrılır. Bunlar şekli anlamda ve maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardır. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar, vasiyetçinin iradesini açıklarken bağlı olduğu şekildir. Bu da iki şekilde olabilir: vasiyetname (MK 531 vd.) ve miras sözleşmesi (MK 545). Şu halde, şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf, vasiyetçinin son arzularını yansıtan belge ya da kalıptır. Vasiyetnameler, varması gerekli olmayan irade beyanı ile yapılan ve karşı tarafın kabulü aranmaksızın, tek taraflı ölüme bağlı tasarruflardır. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar ise şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufların içeriğini, orada açıklanan arzuları ya da vasiyetçinin ölüme bağlı emirlerini belirler. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar, tıpkı şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar gibi, numerus clausus prensibine tabidirler³.

Vasiyetname hukukumuzda sınırlı sayı prensibi gereği üç şekilde düzenlenebilir: resmi vasiyetname, el yazılı vasiyetname ve sözlü vasiyet. Vasiyetçi, bunları ölümüne kadar her zaman serbestçe ve tek taraflı olarak geri alabilir, değiştirebilir. Vasiyetçinin geri alma imkânını ortadan kaldıran ya da sınırlayan her türlü şart ve kayıt geçersizdir⁴.

²Ali Naim İnan, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş, **Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku**, Ankara:Seçkin Yayınları, 7.b.,2008,s.162.

³Mustafa Dural ve Turgut Öz, **Türk Özel Hukuku Cilt IV, Miras Hukuku.**, İstanbul:Filiz Kitabevi, Yenilenmiş 4.b, 2009, s.52.

⁴Fikret Eren, **Türk Hukuku’unda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası**, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, 1966(İptal Davası), s.5.

Çalışmamızda Türk Medeni Kanundaki yeni düzenlemeler doğrultusunda vasiyetname terimi ve vasiyetname türleri ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

VASİYETNAME VE VASIYETNAME TÜRLERİ

1.VASIYETNAME

Vasiyetname, vasiyetçinin belli bir kişiye yöneltilmesi gerekli olmayan irade beyanı ile yaptığı tek taraflı ölüme bağlı tasarruftur⁵.Vasiyetnamelerde yalnızca vasiyetçinin irade beyanı yeterli olup, vasiyetnamenin geçerli olabilmesi için lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunulan kişinin kabulüne ihtiyaç yoktur⁶.Vasiyetname tek taraflı bir hukuki işlem olması, vasiyetçiye, ölene kadar değiştirme ve dönme imkânı sağlar⁷.

Vasiyetnameler, ikisi olağan, biri istisnai olmak üzere üç şekilde düzenlenir. Resmi vasiyetname (MK m. 532–537) ve el yazılı vasiyetname olağan vasiyetname türleridir(MK. m. 538) . Sözlü vasiyet ise istisnai vasiyetname türüdür(MK m. 539–541)⁸.El yazılı vasiyetname, vasiyetname türleri arasında en kolay ve sade olan şeklidir. El yazılı vasiyetnamenin bütün metninin, yapıldığı tarihin ve imzasının vasiyetçinin el yazısı ile yapılmış olması şarttır(MK m. 538). Resmi vasiyetname, bu işleri yapmakla görevli resmi memur önünde ve kanunun gösterdiği şartlar dâhilinde yapılır(MK m. 532-537). Sözlü vasiyet, sadece istisnai ve olağanüstü hallerde yapılması mümkün ve geçerli olan bir vasiyetname şeklidir. Bu vasiyetname türünün yapılabilmesi için diğer vasiyetname şekillerine başvurmayla engel olacak olağanüstü bir halin olması gerekmektedir(MK m.539-541). Burada, başta sözlü olan vasiyetin, çok kısa bir zaman içinde, tanıklar tarafından yazılı şekle dönüştürülmesi ve hâkime beyan edilmesi gerekmektedir. Kanunumuzdaki vasiyetname türleri bu kadardır. Bu türler dışında vasiyetname düzenlenemez⁹. Ayrıca bu vasiyetnamelerin tümü eşdeğerdedir.

⁵Dural ve Öz, A.g.e.,s.52., Necip Kocayusufoğlu, Miras Hukuku, 3.b., İstanbul: Filiz Kitabevi,1987, s. 127.; Zahit İmre, **Türk Miras Hukuku**, İstanbul:İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1978, s. 95.

⁶Zahit İmre ve Hasan Erman, **Miras Hukuku**, İstanbul:Der Yayınları, gözden geçirilmiş 7.b.,2010,s.52; M.Ahmet Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, Ankara:Turhan Kitabevi, 2006, s. 100.

⁷İnan, Ertuş ve Albaş, A.g.e.,s.167.

⁸Dural ve Öz, A.g.e.,s.60.

⁹İmre ve Erman, A.g.e.,s.52.

Ölüme bağlı tasarruflar, hükümlerini, arzu edilen şey hakkında bilgi verecek olan kişinin ölümünden sonra doğuracakları için, kanun koyucunun belirli şekil şartlarına bağlı tutması yerindedir. Şekil şartlarının yararlarından bahsetmek gerekirse: vasiyetçinin son arzularını kesin şekilde anlaşılmasını sağlar, gerçekliğini ve tahrif edilmesini engeller, vasiyetçinin düşünerek hareket etmesini sağlar.

2. VASIYETNAME TÜRLERİ

a)Resmi Vasiyetname

Medeni Kanun'un 532-537'nci maddeleri arasında düzenlenmiştir. Resmî vasiyetname, iki tanığın katılımıyla resmî memur tarafından düzenlenir. Resmî memur, sulh hâkimi, noter veya kanunla kendisine bu yetki verilmiş diğer bir görevli olabilir. Vasiyetname hazırlanmasında bazı kişiler resmi görevli memur ve tanık olamazlar. Bunlar; fiil ehliyeti bulunmayanlar, kamu hizmetinden yasaklılar, okur-yazar olmayanlar, miras bırakanın eşi, alt(evlatlıkta bu hükümde olması gerekir) ve üst soy kan hısımları, kardeşleri, bunların eşleridir. Üvey kardeşler bu yasak kapsamına dâhil olmamalıdır. Bu durumdaki kişilerin resmi memur veya tanık olarak bulunmasıyla düzenlenen resmi vasiyetname şekil eksikliği sebebiyle iptalinin istenebilmesine sebep olur¹⁰.

Resmi vasiyetname düzenlendiği durumlarda, resmi vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan memura, tanıklara ve bunların alt ve üst soy hısımlarına, kardeşlerine ve bu kişilerin eşlerine resmi vasiyetname ile bir kazandırmada bulunulamaz¹¹. Bu yasağa uyulmaması halinde ölüme bağlı tasarrufun tamamı değil, sadece bu kazandırmaların iptal edileceği hüküm altına alınmıştır(MK m.558/3).

Miras bırakan, arzularını resmî memura bildirir. Bunun üzerine memur, vasiyetnameyi yazar ya da yazdırır veya bizzat vasiyetçi tarafından da yazılabilir¹².

Medeni Kanun' da resmi vasiyetname iki türlü şekli kabul edilmiştir(MK m. 533-535). Bunlar; okuma yazma bilen vasiyetçi ve okuma yazma bilmeyen vasiyetçidir.

¹⁰Bilge Öztan, **Miras Hukuku**,4.b., Ankara: Turhan Kitabevi,2010, s.150; Dural ve Öz, A.g.e., s.64.; İnan, Ertaş ve Albaş, s.188.

¹¹Hüseyin Hatemi, **Miras Hukuku**, gözden geçirilmiş 4.b., İstanbul: Vedat Kitapçılık,2004 s.82.

¹² İmre ve Erman, A.g.e., s.78.

Vasiyetçi tarafından vasiyetnamesini bizzat okuması ve imzalaması gereken bu tür Medeni Kanun'un 533-534'üncü maddeleri arasında düzenlenmiştir. Vasiyetçi son arzularını sözlü veya yazılı olarak resmi memura(notere) bildirir.

Hazırlanan vasiyetname metni okunması için resmi memur tarafından vasiyetçiye verilir. Vasiyetçi vasiyetnameyi uygun bulursa imzalar(MK m.533/3). Mühür kullanmak veya parmak basmak geçerli değildir. İmzanın belgenin alt kısmında olması gerekir. Resmi vasiyetnamenin okunmak üzere vasiyetçiye verilmesi şarttır. Aksi takdirde, şekil eksikliği ve iptal sebebidir¹³. Resmi memur, vasiyetçinin imzasının hemen akabinde vasiyetnameyi tarih koyarak bizzat imzalar(MK m.533/3). İmza ile birlikte tarih yazılması da geçerlilik şartları arasında yer alır. Vasiyetnameye tarih ve imza konulduktan hemen sonra miras bırakan, vasiyetnameyi okuduğunu, bunun son arzularını içerdiğini memurun huzurunda iki tanığa beyan eder. Bu beyan mutlak bir şekil şartıdır. Tanıklar, bu beyanın kendi önlerinde yapıldığını ve vasiyetçiyi tasarrufa ehil gördüklerini vasiyetnameye yazarak veya yazdırarak altını imzalarlar. Okunmak üzere vasiyetçiye verildiği andan tanıkların imzası ile tamamlanan resmi vasiyetnamenin bütün bu sayfaları işlemde birlik(unitas actus)ilkesi gereği önemli bir aralık ve kesinti olmaksızın tek bir işlem olarak yapılmalıdır¹⁴.

Medeni Kanun'un 535. maddesinde ise vasiyetçiye bizzat okumadan ve imzalamadan vasiyetname düzenleme olanağı verilmiştir. Resmi vasiyetnamenin ikinci türü olan vasiyetnameyi yalnızca okuma-yazma bilmeyen kimseler değil, isterlerse okuma yazma bilenlerde bu türe başvurabilirler¹⁵.

Vasiyetçi son arzularını resmi memura bildirir. Resmi memur vasiyetçinin arzularına uygun olarak vasiyetname metnini hazırlar ve iki tanık huzurunda vasiyetçiye okur. Bunun bizzat resmi memur tarafından okunması gerekir. Örneğin vasiyeti yerine getirme memuru tarafından okunması iptal sebebidir. Metin okunduktan sonra vasiyetçi bunun kendi isteklerine uygun olduğunu beyan eder(MK m.535/1). Tanıklarda, vasiyetnamenin kendi huzurlarında vasiyetçiye okunduğunu, vasiyetçinin uygundur beyanının alındığını ve

¹³Kocayusufpaşaoğlu, A.g.e., s.163-164; Öztan, A.g.e., s.184.

¹⁴Kocayusufpaşaoğlu, A.g.e., s.178; Eren, A.g.e., s.81; Dural ve Öz, A.g.e., s.70; İmre ve Erman, A.g.e., s.81.

¹⁵Bülent Köprülü, **Miras Hukuku Dersleri**, 2.b., İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1985,s.148; Mehmet Ayan, **Miras Hukuku**, 4.b., Konya: Mimoza Yayınları,2007, s.78; Kocayusufpaşaoğlu, A.g.e., s.161

vasiyetçinin vasiyetname yapmaya muktedir olduğunu yazarak veya yazdırarak şerh ederler, el yazısıyla imzalamaları ile vasiyetname tamamlanmış olur(MK m.535/2). Sonrasında, resmi memur tarafından tarih konulup imzalanmak suretiyle onaylanır¹⁶. Tıpkı resmi vasiyetnamenin ilk türünde olduğu gibi işlemler arasında bütünlüğü bozacak kesinti olmamalıdır¹⁷.

b)El Yazılı Vasiyetname

Kanunda, el yazılı vasiyetnamenin düzenlenişine ilişkin olarak tek bir hüküm yer almaktadır(MK.538). Kanun koyucu bu vasiyetnameyi vasiyetçinin tek başına, üçüncü şahısların katkısı olmadan düzenleyebileceğini öngörmüştür.

El yazılı vasiyetnamenin şekil şartları yazım, tarih, imza ve vasiyetname düzenleme iradesi olarak bölümlendirilip incelenebilir. Şekil şartlarına ilişkin eksikliğin belirlenebilmesi için öncelikle el yazılı vasiyetnamenin açılıp açılmadığı inceleme konusu yapılmalıdır¹⁸. El yazılı vasiyetname için belirlenen şekil şartları; Türk Borçlar Hukuku'nda düzenlenen “adi yazılı şekil şartlarından daha ağırdır(TBK 12-17).

MK. 538'e göre, el yazılı vasiyetnamenin, tarihi ve imzası dâhil olmak üzere, metnin tümünün vasiyetçinin el yazısı ile olması gerekir. Bu hükmün amacı, vasiyetnamenin gerçekliğinin, vasiyetçiden sadır olduğunun tespit edilebilmesini temindir. Vasiyetçinin el yazısını arama şartı, vasiyetnamenin başkası tarafından tahrif edilmesini engeller.

MK 538/1, Miras bırakanın el yazısı ile demekle, kuşkusuz normal yazı tarzını(el ile yazmayı) belirtmiştir. Ancak bunu, bizzat vasiyetçiden sadır olan bir yazı şeklinde anlamak gerekir. Böyle olunca da, haklı sebebin varlığı halinde, vasiyetçinin başka bir organı (örneğin iki eli de olmayan bir kimsenin, kalemi ayağı ya da ağzı ile tutarak) yazdığı metin de el ile yazılmış kabul edilmelidir. MK 538'in vasiyetçinin elini kullanması şartını araması karşısında, daktilo,

¹⁶ Ayan, A.g.e., s.78-79.

¹⁷ Kocayusufpaşaoğlu, A.g.e., s.178; Eren, A.g.e.,s.82; İmre ve Erman, A.g.e.,s.85.

¹⁸ Ayan, A.g.e., s.80; Ömer Uğur Gençcan, Miras Hukuku, Ankara: Yetkin Yayınları, 2008, s.231.

bilgisayar ya da başka bir kimsenin el yazısı ile yazılmış metni, vasiyetçi imzalsada dahi, bu metin, el yazılı vasiyetname hükmünde değildir¹⁹.

El yazılı vasiyetnameyi oluştururken, bir kalem ve kâğıt olması yeterlidir aynı zamanda bu olağan olanıdır. Ancak böyle olmayıp da, herhangi bir vasıta ile herhangi bir yere yazılan vasiyetnamelerde, kanunun öngördüğü diğer şekil şartlarını taşımaları halinde, geçerli bir el yazılı vasiyetname halini alırlar. Örneğin hapisşanede bir kimsenin duvara çivi ile yazdığı vasiyetname geçerli olur; yeter ki, normal yazı araçlarından uzaklaşmayı haklı gösterecek bir durum olsun. Kişinin haklı gösterecek bir durumu söz konusu değilse, vasiyetçinin niyetinin ciddiyetinden ve samimiyetinden kuşku duymak gerekir. Kişinin elleri dururken başka bir organı ile vasiyetname yazması halinde animus testandi (vasiyetname yapma iradesi)'nin varlığından söz edilemeyecektir. Bu ve benzeri durumlarda ciddi bir vasiyetnamenin varlığından bahsetmek mümkün olmayacaktır. Bu sebeple bu vasiyetname şekle aykırılıktan dolayı her ne kadar iptal edilebilir olmasa da; ancak, animus testandi bulunmadığı için yoklukla sakattır. Vasiyetnamenin geçersiz olmasının sebebi şekil şartına uyulmaması değil de, vasiyetname yapma iradesinin şüpheye yol açmasıdır²⁰.

El yazılı vasiyetname sadece okuma-yazma bilenlerin düzenleyebileceği bir ölüme bağlı tasarruftur. Ayrıca okuma yazma bilmelerine rağmen bedeni engelleri sebebiyle, hiçbir şekilde yazı yazamayan kimseler el yazısı ile vasiyetname düzenleme imkânından mahrumdurlar²¹.

Vasiyetnamede kullanılan dilin önemi yoktur. İstenilen herhangi bir dil kullanılabilir, yabancı dil kullanarak vasiyetname hazırlanabilir. Önemli olan vasiyetnamede vasiyetçinin arzularını karşılamasıdır. Vasiyetçi anadilinden başka dilleri de biliyorsa bu dili kullanarak da vasiyetname hazırlayabilir²².

¹⁹Dural ve Öz, A.g.e.,s.79; İnan, Ertaş ve Albaş, A.g.e.,s.180; Kemal Oğuzman, **Miras Hukuku**, gözden geçirilmiş 6.b.,İstanbul:Filiz Kitabevi,1995, s.119.

²⁰Dural ve Öz, A.g.e.,s.78-79; Öztan, A.g.e.,s.171-172.

²¹Gökhan Antalya, **Miras Hukuku**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2009,s.99.

²²Oğuzman,A.g.e.,s.119.

Vasiyetin bir kısmı yırtılarak veya karalanarak tahrip edilmişse, vasiyetin geçerli olabilmesi için, kalan kısmın tamamının bir bütün teşkil etmesi gerekir. Yırtılan, karalanan kısım vasiyetname için olmazsa olmaz ise, bu vasiyetname geçersiz olacaktır²³.

Körler yazdıklarını göremeyeceklerinden, bunların el yazılı vasiyetname yapabilmeleri güçtür. Bu kişilerin körlere özgü kabartma yazı sistemi ile vasiyetname düzenlemeleri mümkün olmakla birlikte, el yazısı ile vasiyetname düzenleyemezler. Bu gibi kimselerin resmi vasiyetname düzenleme yoluna başvurmaları gerekmektedir²⁴.

El yazılı vasiyetnamede herhangi bir kalıp cümle aranmamaktadır. Örneğin; son isteğimdir, vasiyetimdir buna benzer başlık taşıma zorunluluğu olmadığı gibi, bağımsız bir belge olması zorunluluğu da yoktur. Dikkat edilmesi gereken nokta vasiyetçinin iradesinin bu yönde olduğunun anlaşılması ve Medeni Kanun'daki şartları taşımasıdır.²⁵

Vasiyetname birden fazla sayfadan oluşmakta ise sayfalar arası illiyet bulunmalıdır. Bu illiyet sayfalar arası anlam bütünlüğünden ya da sayfaların numaralandırılmasından anlaşılabilir²⁶.

El yazılı vasiyetnamelerde yapılan eklemeler veya düzeltmeler vasiyetçi kendi el yazısı ile yapmalıdır. El yazılı vasiyetnamenin geçerlilik şartlarından bir diğeri ise, düzenleme tarihinin bulunması ve bunun el yazısı ile atılmış olmasıdır²⁷. Tarihin mutlaka vasiyetnamenin başına veya sonuna konulması gerekmez. Hatta rakamla yazılması da şart değildir, vasiyetnameden anlaşılması yeterlidir²⁸. Vasiyetname birden fazla günde hazırlanmışsa düzenleme tarihini tamamlandığı gün olarak belirlenmesi gerekir²⁹.

Son olarak el yazılı vasiyetnamenin geçerlilik koşulları arasında imza yer almaktadır. Mühür veya herhangi bir alet kullanarak imza atılması geçersizdir. BK m.16 hükmü burada uygulanamaz. İmzanın el yazısı ile atılması zorunludur. İmzanın vasiyetname metninin en alt kısmına atılmasıyla atılan imzanın bütün metni kapsaması sağlanır. Vasiyetçi vasiyetnamesine eklemeler veya değişiklik yapmak isterse her birinin tarih gösterilerek ve imzalanması

²³Öztan, A.g.e.,s.173; Dural ve Öz, A.g.e.,s.108; İmre ve Erman, A.g.e., 2010,s.69.

²⁴Öztan, A.g.e.,s.173.

²⁵Oğuzman, A.g.e.,s.119;Dural ve Öz, A.g.e.,s.79-80.

²⁶Dural ve Öz, A.g.e.,s.80;Öztan, A.g.e.,s.173.

²⁷Dural ve Öz, A.g.e.,s.82.; İmre ve Erman, A.g.e.,s.72.; Eren, A.g.e.,s.70.; Öztan, A.g.e.,s.174.; Oğuzman, A.g.e.,s.120.

²⁸Oğuzman, A.g.e., s.122; Öztan, A.g.e.,s.174; İmre ve Erman, A.g.e.,s.73.

²⁹Oğuzman, A.g.e., s.122; Öztan, A.g.e.,s.174; İmre ve Erman, A.g.e.,s.73.

geçerlilik şartıdır³⁰. Şayet vasiyetname birden fazla sayfadan oluşuyorsa, sayfalar arasında illiyet varsa, en son sayfaya, şayet sayfalar arasında illiyet yoksa her sayfanın altına imzanın atılması gerekir. Vasiyetnamede imzanın olmaması vasiyetname yapma iradesinden şüphe duyulmasına yol açar. İmzası olmayan vasiyetname şekil noksanı ile sakattır, iptali istenebilir³¹. Bazı yazarlarca vasiyetnamede imzanın bulunmaması, vasiyetname yapma iradesi(animus testandi)nin olmadığını gösterir ve bu nedenle vasiyetname yokluk ile geçersiz olur. İmzanın el yazısı olmaması durumunda da vasiyetname kesin hükümsüz sayılır³².

Vasiyetçi el yazılı vasiyetnamesini saklanması için açık veya kapalı olarak herhangi bir memura, kuruma veya arkadaşına teslim edebilir. Böylece vasiyetnamesini koruma altına almış olur. Vasiyetnamenin saklanması geçerlilik şartı olmayıp tedbir niteliğindedir.

c) Sözlü Vasiyet

Medeni Kanun’umuzda 539 ila 541 arasında ölüme bağlı tasarruflarımızın son türü olan sözlü vasiyet yer almaktadır. Sözlü vasiyete ancak olağanüstü hallerde başvurulabilir. Sözlü vasiyeti, resmi ve el yazılı vasiyetname türlerinden ayıran en önemli unsur vasiyetin yapıldığı anda bir belgenin bulunmamasıdır.

Kanun koyucu nitelendirmede çelişki oluşturabilir kaygısı ile ” sözlü vasiyetname” yerine “sözlü vasiyet” terimini kullanmayı uygun görmüştür. Ancak yapılan bu değişiklik her ne kadar kavram kargaşasını önlemek amacıyla yapılmış olsa da amacına ulaşmamış aksine bugüne kadar özel bir ölüme bağlı kazandırma türü anlamını taşıyan “vasiyet” kavramıyla gereksiz bir karışıklık oluşturmuştur³³.

Sözlü vasiyetin maddi şartları arasında olağanüstü bir halin mevcut olması ve başka bir şekilde vasiyet yapma olanağının bulunmaması gerekmektedir. Her iki şartın aynı anda bulunması zorunludur³⁴. Sözlü vasiyet yapma şartları oluşsa dahi kişi resmi veya el yazılı vasiyetname yapma olanağına sahipse bu takdirde yapılan sözlü vasiyet hükümsüzdür³⁵.

³⁰ Ayan, A.g.e.,s.81.

³¹ Öztan, A.g.e.,s.177; İmre ve Erman, A.g.e.,s.75; Oğuzman, A.g.e., s.122; Eren, A.g.e.,s.71.

³² Hatemi, A.g.e.,s.80-81.

³³ Rona Serozan ve Baki İlkay Engin, **Miras Hukuku**, Ankara: Seçkin, 3.b., 2012, s.265.

³⁴ Ayan, A.g.e., s.82; Dural ve Öz, A.g.e., s.88-89.

³⁵ Hatemi, A.g.e.,s.85; İnan, Ertaş ve Albaş, A.g.e.,s.198; İmre ve Erman, A.g.e.,s.88; Dural ve Öz, A.g.e.,s.89; Oğuzman, A.g.e.,s.126

Medeni Kanun'un 539'uncu maddesinde sayılan olağanüstü haller “gibi” kelimesinin kullanımı ile sınırlı sayıda olmadığını göstermektedir. Olağanüstü durum vasiyetin yapıldığı anda mevcut olmalıdır. Olağanüstü durumlar her olayda ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Olağanüstü hallere örnek olarak kanun yakın ölüm tehlikesini, ulaşımın kesilmesini, hastalıkları ve savaş halini vermiştir³⁶.

Örnekleyici olan bu halleri kısaca incelersek; ölüm tehlikesinin yakın olup olmadığını belirlemede objektif ve sübjektif ölçütlerden yararlanırız. Ölüm tehlikesine yakın bir durum söz konusu ise objektif ölçüt tamamlanmış olur. Sübjektif ölçütte ise bakılması gereken vasiyetçinin ruh halidir. Olağanüstü durumların arasında yer alan bu hal tek başına aslında tüm halleri kapsamaktadır³⁷.

Ulaşımın kesilmesi neticesinde vasiyetçi ya da vasiyetnamenin hazırlanmasına katılması gereken kişilerin bir araya gelememesi durumunda da sözlü vasiyet yapma olanağı doğmaktadır. Ulaşımın fiilen kesilmesi gerekmekte olup ayrıca ölüm tehlikesinin bulunması da gerekmektedir³⁸.

Hastalık halini eski MK 486' dan farklı olarak “bulaşıcı” ibaresi kaldırılmıştır. Aslında hastalık halinden anlamamız gereken bulaşıcı olup olmaması değil vasiyetçi veya vasiyetname yapılmasına katılan kişilerin diğer vasiyetname türlerine başvuramayacak nitelikte bir hastalık olmasıdır³⁹.

Savaş hali durumunda da diğer yollara başvurma imkânı olamaması durumunda sözlü vasiyet gerçekleştirilebilir⁴⁰.

Sözlü vasiyet yapmanın şekli şartları arasında vasiyetçinin son arzularını iki tanığa anlatması ve tanıklarında vasiyetçinin beyan ettiği son arzularını belgelemeleridir. Vasiyetçi, ölümünden sonra gerçekleşmesini arzu ettiği konuları iki tanığa, her ikisine birden aynı zamanda olmak üzere söyler ve bu arzularını belgelemelerini ister. Böylece vasiyetçi iki tanığa dileklerini ya yazmaları ya da yazdırmaları konusunda görev yükler. Tanıklar bu görevi kabul etmekle

³⁶Ayan, A.g.e.,s.82; İnan, Ertaş ve Albaş, A.g.e.,s.197.

³⁷İmre ve Erman, A.g.e.,s.88; Kocayusufpaşaoğlu, A.g.e.,s.219.

³⁸Dural ve Öz, A.g.e.,s.90; İmre ve Erman, A.g.e.,s.89.

³⁹İmre ve Erman, A.g.e.,s.90; farklı görüş için bkz. Dural ve Öz, A.g.e.,s.90.

⁴⁰Dural ve Öz, A.g.e., s.90; İmre ve Erman, A.g.e.,s.90.

yükümlü değildirler. “Okur-yazar olma koşulu” dışında resmi vasiyetnamede tanıklar için öngörülen koşullar burada da aynen geçerlidir.

Tanıklar vasiyetçinin son arzularını iki ayrı şekilde belgeleyebilirler. Birinci olasılıkta; tanıklardan herhangi biri vasiyetçinin beyanlarını kendi el yazısı ile kaleme alabilir. Ancak vasiyetçinin son arzularını başkalarına yazdırıp tanıklara vermesi geçersizdir⁴¹. Tanıklar yazılı hale getirirken dikkat emesi gereken beyanın yapıldığı yeri ve tarihi (yıl, ay, gün) belirtmesi gerekmektedir. Tanıklardan bir tanesinin yazdığı metni diğeri de imzasını atar. Yazıya dökülen son arzuları vakit kaybetmeden bir Sulh veya Asliye Hukuk Mahkemesine teslim ederler. Mahkemeye metni verirken sözlü vasiyet koşullarının gerçekleştiğini, vasiyetçiyi ehil gördüklerini olağanüstü hal içinde vasiyetçinin kendilerine sözlü olarak beyanda bulduklarını ifade ederler⁴². İkinci olasılıkta ise; tanıklardan biri bizzat kaleme almak yerine her iki tanık vakit geçirmeksizin(MK.m.2 dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekir) hâkime sözlü olarak iletebilirler ve hâkim tarafından vasiyet tutanağa geçirilerek belgelenmiş olur. Tanıkların kanun hükmünü bilmemeleri sebebiyle gecikmeleri geçerli bir mazeret sayılmaz⁴³. Objektif imkânsızlıklar sebebiyle gerçekleşen gecikmeler bu durumun istisnalarıdır.

MK m.540/son Askerlerin, ülke sınırları dışında seyreden bir ulaşım aracında bulunanların, sağlık kurumunda tedavi edilenlerin sözlü vasiyetname düzenleyebilmesi konusunda özel bir hüküm getirmiştir. Bu hükme göre, “ *Sözlü vasiyet yoluna başvuran kimse askerlik hizmetinde bulunuyorsa, teğmen veya daha yüksek rütbeli bir subay; Ülke sınırları dışında seyreden bir ulaşım aracında bulunuyorsa, o aracın sorumlu yöneticisi; sağlık kurumlarında tedavi edilmekteyse, sağlık kurumunun en yetkili yöneticisi hâkim yerine geçer*”.

Son olarak, sözlü vasiyet yapılmasını gerektiren olağanüstü halin ortadan kalkmasından itibaren bir ay sonra, şayet vasiyetçi hayatta ise, sözlü vasiyet mahkeme kararına gerek olmaksızın kendiliğinden hükümsüzleşir (MK m. 541)⁴⁴. Vasiyetname hiç yapılmamış gibi

⁴¹Y.2.HD.,T.29.12.1975,E.9769,K.9774

⁴²İmre ve Erman, A.g.e.,s.95; Ayan, A.g.e.,s.83; Öztan, A.g.e.,s.187.

⁴³İmre ve Erman,A.g.e.,s.94.

⁴⁴İmre ve Erman,A.g.e.,s.96; İnan, Ertaş ve Albaş, A.g.e.,s.199; Oğuzman, A.g.e.,s.129; Eren, A.g.e.,s.84.

sonuç doğurur bu durumda hükümsüzlük geçmişe etkilidir. Vasiyetçi bir aylık süre dolmadan vefat etmişse vasiyet sürekli olarak geçerli hale gelir⁴⁵.

SONUÇ

Medeni Kanunumuzun 502. Maddesi ile başlayan İkinci Bölüm'ünde ölüme bağlı tasarruflar sayesinde, kişilere tasarruf özgürlüğü(nisabı) içinde ölümünden sonraki zamana ait olmak üzere terekesi üzerinde etki ve hükümler meydana getirebilecek olanak sağlanmıştır. Ölüme bağlı tasarruflar, bir kişinin terekesinin geleceğine ve yapılmasını arzu ettiği hususlara ilişkin ve kural olarak hukuki neticelerini kendisinin ölümü anında meydana getiren hukuki işlemlerdir. Ölüme bağlı tasarruflar kendi içinde ikiye ayrılır. Bunlar şekli anlamda ve maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardır. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar, miras bırakanın iradesini açıklarken bağlı olduğu şekildedir. Bu da iki şekilde olabilir: vasiyetname ve miras sözleşmesidir. Bu çalışmada, Türk Medeni Kanun'unda düzenlenmiş olan vasiyetname ve vasiyetname türleri ele alınmıştır. Vasiyetnameler, ikisi olağan, biri istisnai olmak üzere üç şekilde düzenlenir. resmi vasiyetname ve el yazılı vasiyetname olağan vasiyetname türleridir. Sözlü vasiyet ise istisnai vasiyetname türüdür.

REFERANS

Antalya, Gökhan, *Miras Hukuku*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2009.

Ayan, Mehmet, *Miras Hukuku*, 4.b., Konya: Mimoza Yayınları, 2007.

Dural, Mustafa ve Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku Cilt IV, Miras Hukuku.*, İstanbul:Filiz Kitabevi, Yenilenmiş 4.b, 2009.

Eren, Fikret, *Türk Hukuku'unda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası*, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, 1966 (İptal Davası).

⁴⁵İmre ve Erman, A.g.e.,s.96; İnan, Ertaş ve Albaş, A.g.e.,s.199-200.

Gençcan, Ömer Uğur, **Miras Hukuku**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2008.

Hatemi, Hüseyin, **Miras Hukuku**, gözden geçirilmiş 4.b., İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2004.

İmre, Zahit, **Türk Miras Hukuku**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1978.

İmre, Zahit ve Hasan Erman, **Miras Hukuku**, İstanbul:Der Yayınları, gözden geçirilmiş 7.b.,2010.

İnan, Ali Naim, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş, **Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku**, Ankara:Seçkin Yayınları, 7.b., 2008.

Kılıçoğlu, M.Ahmet, **Miras Hukuku**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2006.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip, **Miras Hukuku**, 3.b., İstanbul: Filiz Kitabevi,1987.

Köprülü, Bülent, **Miras Hukuku Dersleri**, 2.b., İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1985.

Oğuzman, Kemal, **Miras Hukuku**, gözden geçirilmiş 6.b.,İstanbul:Filiz Kitabevi,1995.

Öztan, Bilge, **Miras Hukuku**,4.b., Ankara: Turhan Kitabevi,2010.

Serozan, Rona ve Baki İlkay Engin, **Miras Hukuku**, Ankara: Seçkin, 3.b., 2012.

Y.2.HD.,T.29.12.1975,E.9769,K.9774